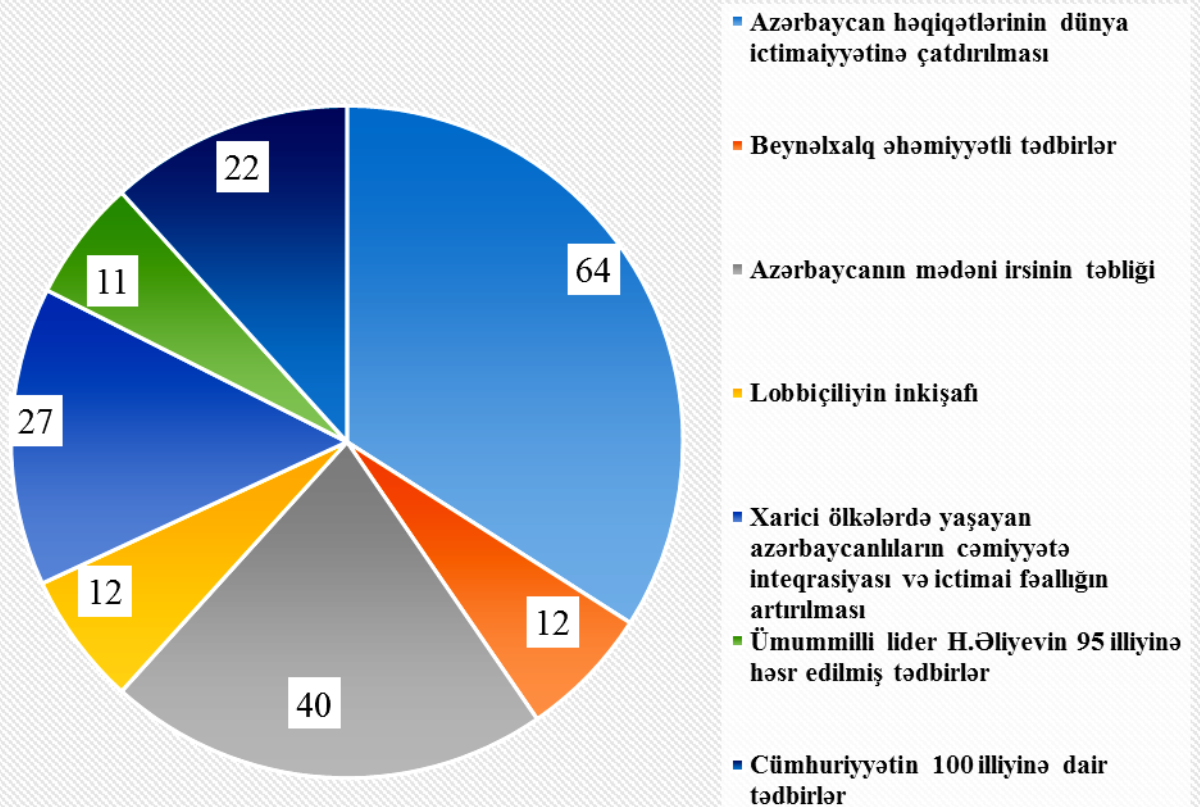

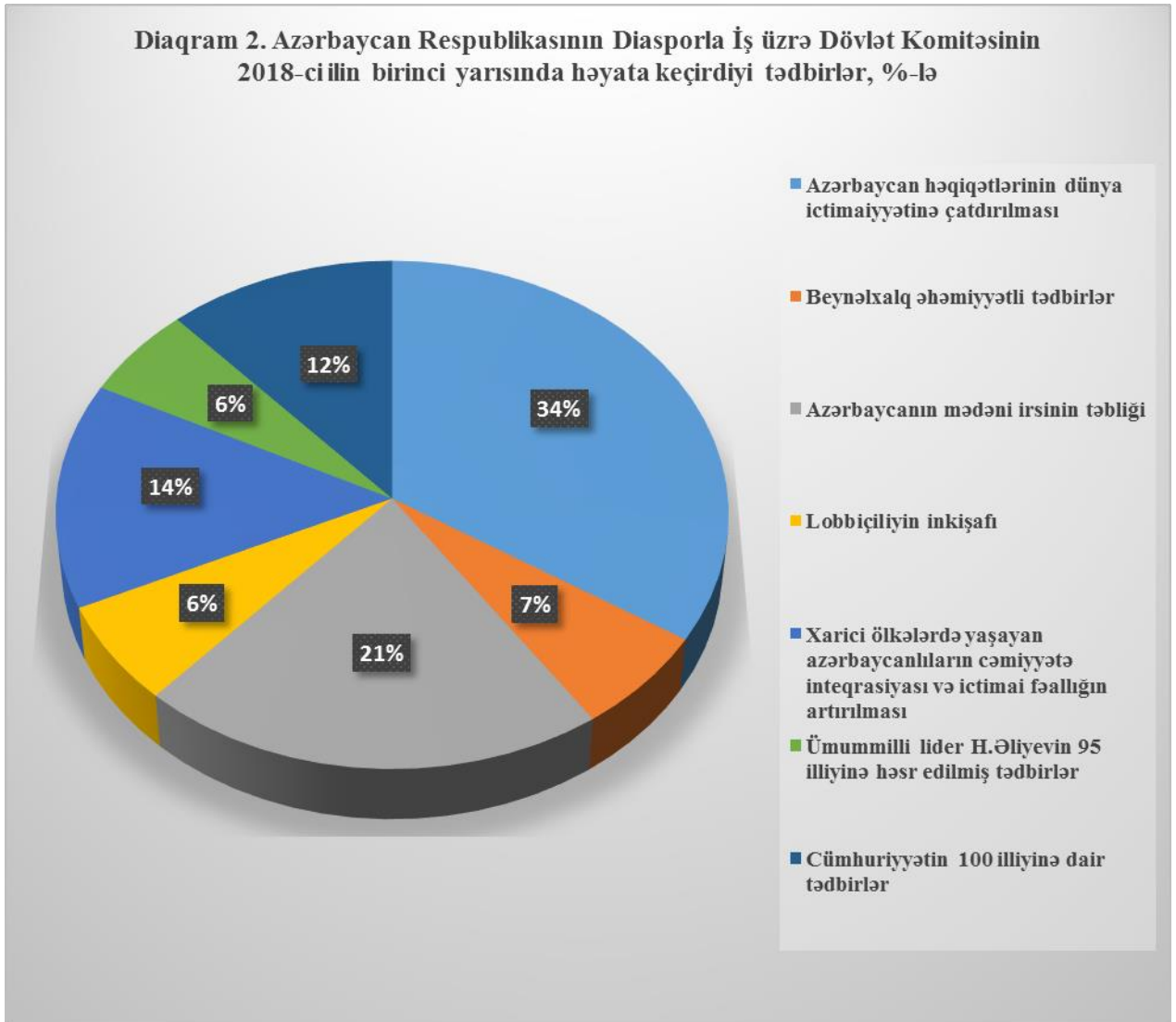
**Azərbaycan Respublikasının
Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin
2018-ci ilin ilk 6 ayı üzrə fəaliyyətinin
TƏHLİLİ**

Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi 2018-ci ilin I yarımilliyi ərzində Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların tarixi Vətənlə əlaqələrinin artırılması və onların Azərbaycan naminə mütəşəkkil təşkilatlanması, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması və mədəni irsimizin təbliği, həmvətənlərimizin yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakı, habelə lobbı quruculuğunun daha da gücləndirilməsi və inkişafı istiqamətində bir sıra mühüm tədbirlər həyata keçirmişdir. Dövlət Komitəsinin fəaliyyətinin 2018-ci ilin ilk 6 ayı üzrə təhlili göstərir ki, hesabat dövründə 188 tədbir reallaşdırılmışdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 və Ümummilli lider Heydər Əliyevin 95 illiyi, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın mədəni irsinin təbliği, lobbıçılığın inkişafı, xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması, azərbaycanlıların cəmiyyətə inteqrasiyası və ictimai-siyasi fəallığının artırılması və s. dünyanın müxtəlif ölkələrində həyata keçirilən tədbirlərin əsas istiqamətlərini təşkil etmişdir. Ümumilikdə ayrı-ayrı istiqamətlər üzrə tədbirlərin statistikasi aşağıdakı kimidir.

Diaqram 1. Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin 2018-ci ilin birinci yarısında həyata keçirdiyi tədbirlərin sayı

2018-ci ilin ilk 6 ayı ərzində həyata keçirilən 188 tədbirin 64-ü və ya 34%-i Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətindədir. Digər istiqamətlərə baxdıqda isə aydın olur ki, 6 ay ərzində həyata keçirilən tədbirlərin 12-si və ya 6,5%-i beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlər, 22 tədbir və ya 12% Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi, 11 tədbir və ya 6 % Ümummilli lider Heydər Əliyevin 95 illiyi, 40 tədbir və ya 21% Azərbaycanın mədəni irsinin təbliği, 12 tədbir və ya 6,5% lobbiciliyin inkişafı, 27 tədbir və ya 14% xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması, cəmiyyətə inteqrasiyası və ictimai-siyasi fəallığının artırılması istiqamətlərinə aiddir (Bax: Diaqram 1 və 2).

2018-ci ilin birinci yarısında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi, Ümummilli lider Heydər Əliyevin 95 illiyi, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın mədəni irsinin təbliği, lobbiciliyin inkişafı, xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması və s. konkret istiqamətlər üzrə aşağıdakı layihə və tədbirlər reallaşdırılmışdır.

Beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlər

Hesabat dövründə beynəlxalq əhəmiyyətli 12 tədbir həyata keçirilmişdir. Konkret tədbirlərin bir qismi haqqında informasiyalar aşağıda verilmişdir:

I rüb üzrə:

-Məlum olduğu kimi, 2018-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 100-cü ildönümünün tamam olması və bu əlamətdar hadisənin dövlət səviyyəsində layiqincə qeyd edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi haqqında" 2017-ci il 16 may tarixli 2867 nömrəli Sərəncamına əsasən, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 24 s nömrəli, 16 yanvar 2018-ci il tarixli Sərəncamı ilə "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyinin keçirilməsinə dair Tədbirlər Planı"nı təsdiqlənmişdir. Müvafiq Sərəncamın icrası ilə əlaqədar "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi" ilə bağlı dünyanın müxtəlif ölkələrində-ABŞ, Kanada, Almaniya Federativ Respublikası, Türkiyə Respublikası, Norveç Krallığı, Fransa Respublikası, Niderland Krallığı, Danimarka Krallığı, Belçika Krallığı, Finlandiya Respublikası, İsveç Krallığı, Litva Respublikası, İtaliya Respublikası, Estoniya Respublikası, Latviya Respublikası, Polşa Respublikası, Qazaxıstan Respublikası, Qırğız Respublikası, Özbəkistan Respublikası, Çex Respublikası, Macarıstan Respublikası, Serbiya Respublikası, Ukrayna müxtəlif formatlı tədbirlər keçirilmişdir.

-5 mart 2018-ci il tarixində Rusiya İctimai Palatasında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi qeyd olunmuşdur. Azərbaycan-Rusiya Mədəniyyət və Həmreylik Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən "Azərbaycan Demokratik Respublikasının tarixi: 100 ildən sonra baxış 1918-2018" mövzusunda dəyirmi masada Rusiya Dövlət Dumasının, Azərbaycanın Rusiyadakı Səfirliyinin nümayəndələri, iki ölkənin tanınmış elm adamları, tarixçilər, hüquqşünaslar, jurnalistlər və diaspor nümayəndələri iştirak etmişdir. Tədbirdə Mərkəzin icraçı direktoru Mehman Şükürov, Azərbaycanın Rusiyadakı Səfirliyinin humanitar məsələlər üzrə müşaviri Vüqar İmaməliyev, Rusiya-Azərbaycan Parlamentlərarası Dostluq qrupunun həmsədri Dmitri Savelyev, keçmiş diplomat, publisist, cümhuriyyət tarixinin araşdırmaçılarından biri olan Ramiz Abdutalıbov, tarix elmləri namizədi Eldar Abbasov, Moskva Dövlət Universitetinin Postsovet ölkələrini öyrənən informasiya-analitik Mərkəzinin direktor müavini, tarix elmləri namizədi İsmayıl Ağakişiyev, jurnalist-publisist Azər Cahangirov, Rusiya Jurnalistlər İttifaqının üzvü, jurnalist-publisist Cəfər Sadıx, Rusiya XİN-in Diplomatiya Akademiyasının aspirantı Loğman Məmmədov, hüquqşünas Elman Paşayev və digər nətiqlər Azərbaycan Demokratik Respublikasının yaranmasında iştirak edən şəxslərin hər birinin xatirəsinin Azərbaycan xalqı üçün əziz olduğunu bildirmişlər. Dəyirmi masa çərçivəsində qısametrajlı "Parisdən məktublar" filmi nümayiş olunmuşdur.

II rüb üzrə:

-2018-ci ilin 4 may tarixində ABŞ-ın tanınmış turizm mərkəzlərindən biri olan Mayami-Deyd dairəsinin meri Karlos Ximenes Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi ilə əlaqədar rəsmi bəyannamə imzalamışdır. Bəyannamədə bildirilmişdir ki, dünya azərbaycanlıları son 100 il ərzində 28 may tarixini Azərbaycan Respublikası Günü kimi qeyd edir. Florida ştatının Azərbaycan-Amerika Mədəniyyət Assosiasiyasının 2006-cı il oktyabrın 26-da təsis olunması bu ənənələri yaşatmaq və davam etmək məqsədini güdür. Sənəddə 1918-ci il mayın 28-də müsəlman Şərqiində ilk dünyəvi parlamentli respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulması və dünyanın digər demokratik dövlətləri, o cümlədən ABŞ tərəfindən tanınması qeyd olunmuşdur. Bildirilmişdir ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti irqi, cinsi, etnik və ya dini

mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün vətəndaşlara bərabər seçki hüququnu tanımaqla ilk dəfə olaraq qadınlara seçki hüququnun verilməsini təmin edən ölkələrdən biridir. ABŞ-Azərbaycan əlaqələrinin möhkəmlənməsini alqışlayan Mayami-Deyd dairəsinin meri bəyannamədə 2018-ci il 28 may tarixini Mayami-Deyd dairəsində Azərbaycan Milli Günü elan edir və bütün dairə sakinlərini Azərbaycan xalqının çoxsaylı töhfələrini qeyd etməyə çağırmışdır.

-15 may 2018-ci il tarixində İstanbulda Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 100 illiyi ilə əlaqədar Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi və İstanbul Maltepe Bələdiyyəsinin təşkilatçılığı ilə "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 100-cü il Parkı"nın açılışı olmuşdur. Mərasimdə Azərbaycan və Türkiyənin rəsmi şəxsləri, Azərbaycan parlamentinin deputatları Nizami Cəfərov, Adil Əliyev, Musa Qasımlı, diplomatlar, ziyalılar, yerli ictimaiyyətin nümayəndələri, İstanbuldakı soydaşlarımız və media təmsilçiləri iştirak etmişlər. Açılış mərasimində Maltepe Bələdiyyəsinin sədri Ali Kılıç, Azərbaycanın Ankaradakı səfiri Xəzər İbrahim və Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin birinci müavini Valeh Hacıyev çıxış etmişdir.

Qeyd edək, ümumi sahəsi 36 min m²-dən çox olan parkın böyük hissəsini yaşıllıq zonası təşkil edir. Parkda bütün yaş qruplarının istirahət üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Parkın açılışından sonra Türkiyədəki azərbaycanlı rəssamların sərgisi və həmin əsərlərdən ibarət kataloqun təqdimatı keçirilmişdir. Sərgidə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 28 dekabr 2017-ci il tarixli Sərəncamı ilə Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü münasibətilə, Azərbaycan diasporunun inkişafındakı xidmətlərinə, mədəniyyət və incəsənət sahəsindəki nailiyyətlərinə görə Azərbaycanın Əməkdar Rəssamı fəxri adına layiq görülmüş Rəhim Məmmədova və Azərbaycanın Əməkdar Artisti adına layiq görülmüş Turan Manafzadəyə dövlət mükafatları təqdim edilmişdir. Qeyd edək ki, sərgi on gün davam etmişdir.

-Türkan Saylan Mədəniyyət Mərkəzində isə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100-cü ildönümünə və Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illik yubileyinə həsr edilən konfransda professor Aygün Əttar və Milli Məclisin deputatı Musa Qasımlının çıxışları dinlənilmişdir. Tədbir çərçivəsində AXC qurucularının heyatda olan varisləri - Ə.Hüseynzadənin qızı Feyzavər Turan Alpsar, Cavad xanın nəticəsi Leyla Keykurun, Hüseynqulu xanın nəvəsi Kərim Mehmetzadə, Ə.Topçubaşovun nəvəsi Gülnarə Kürdəmir, professor Əhməd Cəfəroğlunun qızı, Sabancı muzeyinin direktoru Nazan Ölçer, AXC-nin daxili işlər naziri Mustafa Vəkiloğlunun qohumu İbrahim Yıldırım, İrəvan xanın nəvəsi Turhan Tuqut və başqaları Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişlər.

-24 may tarixində Əskişəhər Azərbaycanlılar Dərnəyi Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi münasibətilə futbol turniri təşkil etmişdir. Tüm Sanayici İşadamları Dərnəğinin dəstəyi ilə baş tutan turnirdə Əskişəhər Universitetində təhsil alan xarici tələbələr iştirak etmişdir. İdman yarışına 8 komanda qoşulmuşdur. Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan, Türkmənistan, Qırğızıstan, Axısqa türkləri, İraq türkmənləri, Əfqanıstan komandalarının yarışında Türkmənistan komandası çempion olmuşdur. Əskişəhər Azərbaycanlılar Dərnəyinin rəhbəri Cavid Aydın "100 İL" kubokunu komandaya təqdim etmişdir.

-26 may tarixində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulmasının 100-cü ildönümü tədbirləri çərçivəsində Əskişəhərdəki Anadolu Universitetində "100-cü ildə Azərbaycan Cümhuriyyəti" adlı beynəlxalq konqres işə başlamışdır. Konqres Əskişəhər Azərbaycanlılar Dərnəyi və Anadolu Universiteti Türk Dünyası Tətbiq və Araşdırma

Mərkəzinin (TÜDAM) təşkilatçılığı, Azərbaycan İnsan Kapitalı İnkişafı Mərkəzinin (INDEX) və Türk Əməkdaşlıq və İnkişaf Agentliyinin (TİKA) dəstəyi ilə reallaşmışdır.

-26 may 2018-ci il tarixində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulmasının 100-cü ildönümü tədbirləri çərçivəsində Əskişəhərdəki Anadolu Universitetində "100-cü ilində Azərbaycan Cümhuriyyəti" adlı beynəlxalq konqres keçirilmişdir. Konqres Əskişəhər Azərbaycanlılar Dərnəyi və Anadolu Universiteti Türk Dünyası Tətbiq və Araşdırma Mərkəzinin (TÜDAM) təşkilatçılığı, Azərbaycan İnsan Kapitalı İnkişafı Mərkəzinin (INDEX) və Türk Əməkdaşlıq və İnkişaf Agentliyinin (TİKA) dəstəyi ilə reallaşmışdır. Tədbirdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulmasından bəhs edən, həmçinin Türkiyədə təhsil alan türk dünyası gənclərinin Cümhuriyyətimizin 100-cü ildönümü münasibətilə təbriklərindən ibarət videoçarxlar nümayiş olunmuşdur.

Əskişəhər Azərbaycanlılar Dərnəyinin Nəzarət Komitəsinin rəhbəri Rza Məmmədov 100 illik tarixin iqtisadi, sosial, siyasi və mədəni baxımdan müzakirə olunacağı beynəlxalq konqresi barədə məlumat vermişdir. Konqresə müraciətlərin seçilməsinin iki mərhələdə aparıldığını, ilk mərhələdə 13 ölkədən 542 müraciət alındığını qeyd etmişdir. Açıılışdan sonra konqres işini panellərlə davam etmişdir. İki günlük konqresdə "1918-dən 1920-yə Azərbaycan", "Turizm", "Tarixi şəxsiyyətlər", "Mədəniyyət və siyasət", "Cəmiyyət və mədəniyyət", "Təhsil", "Tarix və ədəbiyyat", "Fəlsəfə", "Dil və ədəbiyyat", "Türklük", "Siyasət və idarəçilik", "Mətbuat", "İqtisadiyyat" və "Tarix və mədəniyyət" panellərində ümumilikdə 60 çıxış dinlənilmişdir.

- 8 iyun 2018-ci il tarixində Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin təmsilçiləri Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi ilə əlaqədar Avropa ölkələrində təşkil edilən tədbirlər çərçivəsində Avropa Parlamentinin üzvləri ilə görüşmüşlər. İlk görüş Avropa Parlamentinin Bolqarıstandan olan millət vəkili İlhan Küçüklə keçirilmişdir. Millət vəkili bildirmişdir ki, Parlament üzvləri ilə görüş böyük əhəmiyyət daşıyır və hər bir dövlətin diaspor təşkilatları Avropa Parlamenti ilə sıx əlaqədə olmalı, ölkələri haqqında çıxarılan qərəzli, haqsız qərarlara görə hesabat tələb etməlidirlər. İ.Küçük Azərbaycanın Brüsseldəki Səfirliyi ilə sıx əməkdaşlıq etdiyini və Azərbaycan ilə əlaqələrin genişləndirilməsinə çalışdığını vurğulamışdır. Növbəti görüş Avropa Parlamentinin Latviyadan olan üzvü İveta Qriqule ilə keçirilmiş və hər iki deputatla Avropadakı Beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq imkanları müzakirə olunmuşdur. Sonda Parlament üzvlərinə ingilis dilinə tərcümə olunmuş "Əli və Nino" adlı kitab hədiyyə edilmişdir. AAK-ın prezidenti və idarə heyətinin üzvləri Azərbaycan Respublikasının Belçika Krallığı və Lüksemburq Böyük Hersoqluğunda fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri, Azərbaycan Respublikasının Avropa İttifaqı yanında nümayəndəliyinin rəhbəri Fuad İsgəndərovun dəvəti ilə ADR-ın 100 illiyi münasibəti ilə əlaqədar təşkil edilən rəsmi qəbulda iştirak etmişlər.

- 2018-cü il 11 oktyabr tarixində keçirilmiş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçkilərində MDB, Avropa, ABŞ və digər ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatları seçki ilə əlaqədar müraciətlərlə və bəyanatlarla çıxış etmiş, qeyd olunan quruculuq və inkişaf xəttini uğurla davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevi yekdilliklə dəstəklədiklərini bildirmişlər.

Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması sahəsində

2018-ci ilin birinci yarımlı ərzində Azərbaycan diasporunun fəaliyyətində əsas istiqamətlərdən birini ölkə həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması təşkil etmişdir. Bu istiqamətdə, ümumilikdə 64 tədbir həyata keçirilmişdir ki, onlardan da bəziləri haqqında informasiya aşağıda verilmişdir:

I rüb üzrə:

- Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbərinin “20 Yanvar faciəsinin iyirmi səkkizinci ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı haqqında” 2017-ci il 20 dekabr tarixli 198 nömrəli Sərəncamına uyğun olaraq, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədrinin 25 dekabr 2017-ci il tarixli 135/1ü sayılı əmri ilə “20 Yanvar faciəsinin iyirmi səkkizinci ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı” təsdiq edilmişdir. Tədbirlər planına uyğun olaraq dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatları tərəfindən müxtəlif formatlı anım mərasimləri, fotosərgilər, seminarlar, dəyirmi masalar, konfranslar keçirilmişdir.

- Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbərinin “Xocalı soyqırımının iyirmi altıncı ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı haqqında” 2018-ci il 6 fevral tarixli 22 nömrəli Sərəncamına uyğun olaraq, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədrinin 13 fevral 2018-ci il tarixli 021/1ü sayılı əmri ilə xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatları tərəfindən Xocalı soyqırımının iyirmi altıncı ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı təsdiq edilmişdir. Tədbirlər planına müvafiq olaraq dünyanın müxtəlif regionlarında - Avropada, Amerikada, Asiyada, MDB məkanında fəaliyyət göstərən Azərbaycanlı diaspor təşkilatları Xocalı soyqırımı barədə yaşadıkları ölkələrin ictimaiyyətinin, beynəlxalq təşkilatların, müxtəlif ölkələrin parlament və hökumət üzvlərinin, kütləvi informasiya vasitələrinin məlumatlandırılması məqsədilə müxtəlif kampaniyalar təşkil etmiş, elmi-praktiki konfranslar, etiraz aksiyaları keçirmişdir. Müasir informasiya texnologiyalarının imkanlarından istifadə edərək Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nəticələri haqqında əsil həqiqətləri bu barədə məhdud informasiyaya malik dövlət və siyasət adamlarına, jurnalistlərə, eləcə də sadə vətəndaşlara çatdırmağa çalışmışlar.

- Fevralın 27-də Türkiyənin Sakarya şəhərinin Karasu rayonunda Xocalı soyqırımı abidəsi və Qarabağ prospektinin açılışı olmuşdur. Tədbirdə çıxış edən Karasu bələdiyyəsinin sədri Mehmet İspiroğlu Azərbaycan ilə Türkiyənin ortaq mədəniyyətə, adət-ənənəyə və siyasi baxışa malik olduğunu bildirmişdir. Sonra Türkiyə-Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının sədri Bilal Dünder və Milli Məclisin deputatı Qənirə Paşayeva çıxış etmişlər. Qeyd edilmişdir ki, Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın Xocalı şəhərində törətdiyi kütləvi qırğın nəticəsində 613 nəfər amansızlıqla qətlə yetirilib, 1275 nəfər girov götürülüb, 150 nəfər isə itkin düşüb.

- Fevral ayında Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümü ilə əlaqədar olaraq Türkiyənin Koceli şəhər Körfəz rayonunda da “Xocalı şəhidləri” abidəsinin açılışı olmuşdur. Abidənin açılışında Körfəz bələdiyyəsinin sədri İsmail Baran, Körfəz rayonunun icra nümayəndəsi Hasan Hüseyin Can, Koceli valisinin müavini Osman Ekşi, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin millət vəkilləri, Azərbaycan Milli Məclisinin deputatı Qənirə Paşayeva, Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının sədri Bilal Dünder, Nəsimi rayon icra hakimiyyəti başçısının birinci müavini Gülarə Verdiyeva, Nəsimi rayon bələdiyyəsinin sədri Nazim Qaraxanov və “Qarabağ Müharibəsi Veteranları, Əlilləri və Şəhid Ailələri” İctimai Birliyinin Nəsimi rayon şöbəsinin sədri Azər Quliyev iştirak etmişdir. Tədbirdə çıxış edənlər Xocalı soyqırımını XX əsrin ən böyük cinayəti adlandırmışlar.

- Bundan başqa “Xocalıya Ədalət!” beynəlxalq kampaniyası çərçivəsində Azərbaycan diasporunun yaxından iştirakı ilə dünyanın müxtəlif ölkələrində bir sıra tədbirlər, etiraz aksiyaları təşkil olunmuşdur.

- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyi haqqında “ 2018-ci il 19 yanvar tarixli 3587 nömrəli Sərəncama müvafiq olaraq, xarici ölkələrdəki Azərbaycan diaspor təşkilatları “31 Mart Azərbaycanlıların Soyqırımı” günü ilə əlaqədar Avropa, Asiya, Amerika ölkələrində və MDB məkanında müxtəlif formatlı anım mərasimləri keçirib, xarici ölkələrin ictimaiyyətini soyqırım barədə məlumatlandırır.

- 31 Mart – Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü ilə əlaqədar olaraq keçirilən tədbirlərdən Kanadanın Toronto şəhərində yaşayan soydaşlarımızın etiraz aksiyasını qeyd etmək olar. Şəhərin mərkəzi hesab olunan “Dundas Square” meydanına toplaşan aksiyaçılar əllərində Azərbaycan, Türkiyə və Kanada bayraqları, soyqırımı, Ermənistanın davam edən işğalçılıq siyasətinə etiraz bildiren müxtəlif plakatlar tutmuş, şüarlar səsləndirmişlər. Etiraz aksiyasında Toronto və ətraf şəhərlərdə yaşayan Azərbaycan və Türk icmasının 200 nəfərə yaxın nümayəndəsi iştirak etmişdir. 3 saata qədər davam edən aksiya zamanı şəhərin sakinlərinə və qonaqlarına erməni hərbi birləşmələrinin 1918-ci ildə azərbaycanlıların başına gətirdiyi hadisələr, eləcə də Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında məlumat vermiş, bukletlər paylamışlar.

- İstanbul Türkiyə Azərbaycan Həmrəlik və Kültür Dərnəyi (İSTAD) təşkilatçılığı ilə 31 Mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü ilə əlaqədar dərnəyin mərkəzində anım tədbiri keçirilmişdir. Təbirdə Azərbaycan-Türk Qadınlar Birliyinin, “Azərbaycan-Türkiyə Evi”nin sədri, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin İdarə Heyətinin üzvü Tənzilə Rüstəmxanlı, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin (AAK) sədri Sahil Qasimov, KİV və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak etmişdir. İSTAD-ın Baş katibi Metin Yıldırım 31 Mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü haqqında tədbir iştirakçılarına qısa məlumat verdikdən mövzu ilə bağlı jurnalistlərin sualları cavablandırmışdır. İSTAD-ın rəhbəri Sefer Karakoyunlu soyqırımı haqqında danışarkən faktların əks olunduğu Quba Soyqırımı Memorial Kompleksinin ziyarəti zamanı çəkilmiş video və fotosəkilləri nümayiş üçün iştirakçıların diqqətinə təqdim etmişdir.

-2018-ci ildə erməni terrorçularının azərbaycanlılara qarşı törətdiyi soyqırımının 100 illiyi ilə əlaqədar Benilüks ölkələrində də silsilə tədbirlər təşkil olunmuşdur.

- 26 mart tarixində Niderland Krallığının Rotterdam şəhərində Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin (AAK) və Benilüks Azərbaycanlıları Konqresinin (BAK) təşkilatçılığı ilə Azərbaycanlıların Soyqırımı Günüə həsr edilən “Səssiz yürüş” aksiyası keçirilmişdir. Rotterdam şəhərində keçirilən aksiyaya Niderland Krallığında fəaliyyət göstərən türk, Latviya, Litva, Estoniya, İraq türkmənlərinin diaspor təşkilatları da yaxından dəstək vermişdir. Aksiya iştirakçıları tək-cə erməni terrorçularına yox, eyni zamanda onlara dəstək verən bəzi Avropa dövlətlərinə də etirazlarını bildirmişlər. Bununla yanaşı, aksiya iştirakçıları Niderland Parlamentinin alt palatasında, sözdə “erməni soyqırımını” qəbul etdikləri sənədə görə öz qəti etirazlarını bildirərək bundan sonra da hər zaman Türkiyənin yanında olacaqlarını bildirmişlər. Qeyd edək ki, AAK və BAK Azərbaycan Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi, Niderlandda və Belçikada fəaliyyət göstərən Azərbaycanın diplomatik korpusları ilə birgə fəaliyyət göstərir.

- 26 may tarixində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 100 illiyi münasibətilə Türkiyənin Kütahya vilayətinin Tunçbilek qəsəbəsində “Azərbaycan” parkının və parkda Xocalıda qətlə yetirilənlərin əziz xatirəsinə ucaldılmış “Xocalı abidəsi” nin təntənəli açılışı olmuşdur. Açılış mərasiminə gələnlər öncə parkda təşkil

edilmiş Xocalı soyqırımına həsr edilən fotosərgi ilə tanış olmuşlar. Tunçbilek Bələdiyyəsinin dəstəyi və təşkilatçılığı ilə keçirilən açılış mərasimində Kütahya Valisi Ahmet Hamdi Nayir, Ədalət və İnkişaf Partiyasının (AKP) Kütahya millət vəkili Vural Kavuncu, Azərbaycan Respublikasının Diasporla üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin I müavini Valeh Hacıyev, Azərbaycan Milli Məclisinin deputatı Qənirə Paşayeva, Tunçbilek Bələdiyyəsinin sədri Agah Aşkın digər rəsmi şəxslər, Qeyri Hökumət təşkilatlarının və müxtəlif media orqanlarının ümayəndələri iştirak etmişlər.

- 31 mart tarixində Türkiyə Azərbaycan Dərnəkləri Federasiyasının (TADEF) sədri, Kocaeli Azərbaycan Heydər Əliyev adına Kültür Evinin rəhbəri, "Azərbaycanın səsi" jurnalının baş redaktoru Bilal Düandarın "Kocaeli" qəzetində "Azərbaycanda 31 mart soyqırımı və işğallar" sərlövhəli məqaləsi dərc olunmuşdur. Məqələdə bolşeviklərin dəstəyi ilə erməni hərbi birləşmələrinin Azərbaycanda həyata keçirdiyi soyqırımı haqqında geniş məlumat verilmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, Azərbaycanda mart ayında davam edən qırğın və soyqırımlar Nuru Paşanın rəhbərliyindəki Qafqaz İslam Ordusunun vəziyyətə müdaxiləsinə qədər davam edib.

II rüb üzrə:

- Aprelin 5-də Türkiyədə professor Aygün Attarın "Erməniçilik müasir dövrün böyük problemi kimi" əsəri çap olunmuşdur. Əsərdə 1917-ci ildə çar Rusiyasında baş vermiş bolşevik inqilabının Qafqaza, o cümlədən Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatına təsiri, bolşeviklərin ermənilərdən Azərbaycana qarşı istifadə etmələri, saxta "erməni məsələsi"nin siyasi mahiyyəti, ermənilərin Azərbaycan torpaqlarına köçürülməsinin bütövlükdə Qafqaz bölgəsi üçün yaratdığı fəsadlar, XX əsrin əvvəllərində Anadolu bölgəsində erməni silahlı dəstələrinin törətdiyi ağır cinayətlər, onların Azərbaycan və Türkiyədə törətdikləri soyqırımlar, azərbaycanlıların dəfələrlə deportasiya edilməsinin mahiyyəti, hazırda ölkəmizə qarşı davam etdirilən işğalçılıq siyasəti və digər məsələlərdən bəhs olunmuşdur.

Qeyd edək ki, "Erməniçilik müasir dövrün problemi kimi" əsəri elmi ictimaiyyət və geniş oxucu kütləsi üçün dəyərli siyasi-tarixi kitabdır. Əsər, həmçinin saxta "erməni məsələsi"nin Türkiyə üçün yaratdığı böyük təhlükələr mövzusunda məqalə və press-revizlərin hazırlanması baxımından, erməni din xadimləri və millətçi dairələrindən qaynaqlanaraq ortaya çıxarılan əsasız iddialara qarşı dəyərli elmi vəsaitdir.

- Xaricdəki Azərbaycan diaspor təşkilatları tərəfindən dövlətimizin və xalqımızın milli mənafelərini xarici qrantlara qurban verən həm ölkədaxali, həm də ölkədən kənarında antimillət fəaliyyət göstərən qüvvələrin, həmçinin Ermənistanın, erməni diaspor və lobbü qruplarının ölkəmizə anti-təbliğət kampaniyalarının qarşısının alınması məqsədilə bu istiqamətdə cari il ərzində müxtəlif formatlı tədbirlər keçirilmiş, xarici ölkələrin KİV-də ölkəmizlə bağlı mütəmadi olaraq məlumatlar yayımlanmışdır. Bu tədbirlər sırasında 2018-ci ilin mayın 9-da Helsinki Komissiyası tərəfindən ABŞ Konqresində Azərbaycana qarşı irəli sürülən ermənipərəst dinləmələrə etirazları qeyd etmək olar. Belə ki, Azərbaycan-ABŞ Mədəniyyət Mərkəzi, Kanada Azərbaycan Tədqiqatlar İnstitutu (KATİ), ABŞ-dakı "Millennial" Siyasət Mərkəzi və Kanadanın Vankuver şəhərindəki Azərbaycan icması Helsinki Komissiyasına ünvanladıkları etiraz bəyanatlarında Azərbaycanda seçkilər və fundamental azadlıqlarla bağlı keçirilmiş dinləmələrinin səthi və əsassız olduğu diqqətə çatdırılmışdır. Bildirilmişdir ki, araşdırma prosesinin bir qismi, tənqid olunma da daxil olmaqla spekulasiyaya və ümumiləşdirməyə əsaslanır, hətta gerçəkləri faktlarla əks etdirmir. Bəyanatlarda həmçinin, Helsinki Komissiyasının Azərbaycanla bağlı son hesabatının təhriflərlə dolu olduğunu bildirilmiş, Komissiya bezi ölkələrdə, o cümlədən Ermənistanda insan haqları ilə bağlı dəhşətli vəziyyətə nəzər salmağa çağırılmışdır.

Azərbaycanın mədəni irsinin təbliği istiqamətində

2018-ci ilin birinci yarımili ərzində xalqımızın zəngin mədəni irsinin təbliği, həmçinin dövlət əhəmiyyətli tarixi əlamətdar günlərin qeyd olunması istiqamətində də uğurlu layihələr həyata keçirilmişdir. Həyata keçirilən 40 tədbir və layihədən bəziləri haqqında aşağıda informasiya verilmişdir:

I rüb üzrə:

- Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 95-ci ildönümü ilə əlaqədar da dünyanın müxtəlif ölkələrində silsilə tədbirlər keçirilmişdir. Belə ki, bu tədbirlərdən 8 may 2018-ci il tarixində Azərbaycan-Monteneqro Mədəni və İqtisadi Mərkəzində Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 95-ci ildönümü münasibətilə ikigünlük keçirilən "Heydər Əliyev kuboku" şahmat turnirini, həmçinin 10 may 2018-ci il tarixində Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi və Heydər Əliyev adına Dünya Boks Komitəsinin (World Boxing Committee H.Aliyev) təşkilatçılığı mayın 5-də baş Almaniyanın Vaysvasser şəhərində Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illik yubileyinə həsr olunmuş peşəkar boks turnirini və digərlərini göstərmək olar.

- Martın 1-də Türkiyənin İzmir şəhərinin Karşıyaka rayonundakı Heydər Əliyev Parkında Ulu Öndərin büstünün açılışı olmuşdur. Açılış mərasimində rəsmi şəxslər, millət vəkili, yerli ictimaiyyətin tanınmış nümayəndələri, QHT və KİV təmsilçiləri, o cümlədən Qarabağ müharibəsi qaziləri iştirak etmişlər. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin birinci müavini Valeh Hacıyev, millət vəkili Qənirə Paşayeva və Sona Əliyeva, Karşıyaka rayonun bələdiyyəsinin sədri Hüseyin Mutlu Akpınar, İzmirdəki Azərbaycan Mədəniyyət və Dayanışma Dərnəyinin sədri Mülazim Pahsa və başqalarının çıxışları dinlənmişdir. Çıxışlarda ümummilli lider Heydər Əliyev şəxsiyyətinin ucalığından, Ulu Öndərin Azərbaycan və Türkiyənin inkişafı naminə həyata keçirdiyi beynəlxalq layihələrin əhəmiyyətindən, xalq arasında tükənməz nüfuzundan danışılmışdır. Qeyd edək ki, Karşıyaka rayonun bələdiyyəsi və İzmirdəki Azərbaycan Mədəniyyət və Dayanışma Dərnəyi arasında əldə olunan razılıq əsasında mövcud Heydər Əliyev Parkı yenidən qurulmuş və burada Ulu Öndərimizin büstü qoyulmuşdur.

II rüb üzrə:

- 5 may 2018-ci il tarixində Almaniyanın Düsseldorf şəhərinin "Vitgenşteyn" adına Mədəniyyət Mərkəzində Azərbaycan, rus və alman dilli cəmiyyətlərin iştirakı ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin və dahi Azərbaycan bəstəkarı Qara Qarayevin 100 illiklərinə həsr olunmuş ədəbi-musiqili gecə keçirilmişdir.

- Mayın 7-də Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsində ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95-ci ildönümü ilə əlaqədar tədbir keçirilmişdir. Tədbirdə Ümummilli liderin xatirəsinə həsr olunmuş "Böyük ömrün anları" filmi nümayiş etdirilmişdir. Tədbirdə çıxış edən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Muradov ulu öndər Heydər Əliyevin şərəfli həyat yolu və fəaliyyəti haqqında danışmışdır. O bildirmişdir ki, ölkəmizin müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, iqtisadi yüksəlişinin təmin edilməsi, beynəlxalq nüfuzunun artırılması böyük siyasi və ictimai xadimin söyləri nəticəsində mümkün olub. Tədbir çərçivəsində "Ümummilli liderin Dünya Azərbaycanlılarına tövsiyələri" adlı broşürlər tədbir iştirakçılarına paylanılmışdır.

- 10 may 2018-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Misir Ərəb Respublikasındakı Səfirliyi, "Vətənpərvər" Azərbaycanın Misirdə Diaspor Təşkilatları Birliyinin və Misirin Qalyubiyyə vilayət rəhbərliyinin birgə təşkilatçılığı ilə burada yerləşən Misir-Azərbaycan Dostluq Parkında Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər

Əliyevin anadan olmasının 95-ci ildönümü ilə əlaqədar tədbirlər keçirilmişdir. Tədbirdə beş milyon əhalisi olan Qalyubiyə vilayətinin qubernatoru Mahmud Əl Aşmavi, Azərbaycan Respublikasının Misir Ərəb Respublikasındakı səfiri Tural Rzayev, Vilayət məclisinin üzvləri, Azərbaycan Respublikasının bu ölkədəki səfirliyinin əməkdaşları, diaspor rəhbərləri və üzvləri iştirak etmişlər.

- Dünyanın müxtəlif ölkələrində məskunlaşan soydaşlarımız "Novruz bayramı", 28 May Respublika Günü, 15 İyun Milli Qurtuluş Günü və digər bayramları geniş şəkildə qeyd edərək ölkəmizin tarixi, zəngin mədəni irsini təbliğ etməyə çalışmışlar. Bununla yanaşı, soydaşlarımız Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətlərinin yad edilməsi məqsədilə tədbirlər, konsert proqramları təşkil etmiş, dünya festivallarında və sərgilərdə iştirak etmişlər.

- 15 İyun 2018-ci il tarixində Murmanskda Azərbaycanın Milli Qurtuluş Gününe həsr edilmiş tədbir keçirilmişdir. Murmanskdakı "Azərbaycan" Milli-Mədəni Muxtariyyəti və Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Birliyinin (RAGB) yerli nümayəndəliyi Azərbaycanın Milli Qurtuluş Gününe həsr edilmiş tədbir keçirilmişdir. Tədbir çərçivəsində təşkil olunmuş "Xalqın xilaskarı" adlı fotosərgidə ümumillik lider Heydər Əliyevin nadir fotosəkilləri, respublikamız haqqında müxtəlif nəşrlər nümayiş etdirilmişdir. Tədbirə Rusiyanın və Azərbaycanın dövlət strukturlarının və ictimaiyyətin nümayəndələri, Murmansk şəhərinin və vilayətin müxtəlif ali məktəblərinin müəllimləri və tələbələri dəvət olunmuşdur.

Lobbi quruculuğu sahəsində

2018-ci ilin birinci və ikinci rübündə dünyanın nüfuzlu beynəlxalq təşkilatları ilə, həmçinin müxtəlif ölkələrin parlamentlərində və hökumətlərində təmsil olunan siyasət adamları, ictimai xadimlər və KİV nümayəndələri ilə əlaqələrin qurulması, onların Azərbaycana səfərlərinin təşkili məqsədilə müxtəlif tədbirlər keçirilmişdir. Bununla yanaşı, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərliyinin və əməkdaşlarının da xarici ölkələrə səfərləri çərçivəsində lobbi quruculuğu sahəsində bir sıra mühüm görüşlər baş tutmuşdur. Birinci yarımil ərzində, ümumilikdə, 12 tədbir reallaşdırılmışdır ki, bunların da bir qismi haqqında məlumatlar aşağıda verilmişdir.

I rüb üzrə:

- 23 fevral 2018-ci il tarixində İstanbulda Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının (TDƏŞ) nəzdində fəaliyyət göstərən diasporla iş üzrə Təmas qrupunun IV iclası keçirilmişdir. TDƏŞ Baş katibinin müavini Ömer Kocamanın sədrliyi ilə keçirilən toplantıda Türkiyə Respublikasının Nazirlər Kabineti yanında Xaricdə Yaşayan Türklər və Əqraba Toplulukları Departamentinin rəhbəri Mehmet Köse, Azərbaycan Respublikası Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi Aparatının rəhbəri Nəriman Qurbanov, Qazaxıstan Mədəniyyət və İdman Nazirliyinin Komitə rəhbərinin müavini Galymzhan Meldeshev və Qırğızıstanın İstanbuldakı Baş Konsulluğunun konsulu Tilek Kozhogulovun rəhbərliyi ilə üzv ölkələrin diasporla iş üzrə Təmas qrupunun üzvləri iştirak etmişdir. Toplantıda, "Türk Şurası 2018-2019-cu illər üçün birgə fəaliyyət Planı", "Türk Şurası Türkdilli Diasporun birgə Fəaliyyət Strategiyası", Türkiyədə keçiriləcək TDƏŞ-ə üzv ölkələrin diaspor təşkilatları rəhbərlərinin II Forumunun və üzv dövlətlərin diasporla iş üzrə nazirlik və qurum rəhbərlərinin II görüşünün keçirilməsinə hazırlıq və digər məsələlər ətrafında müzakirələr aparılmışdır. Dünyada və regionda cərəyan edən hadisələr fonunda Türkiyə və Azərbaycan tərəfinin "Türk Şurası Türkdilli Diasporun birgə Fəaliyyət Strategiyası" layihəsi ilə bağlı rəy və təkliflər müzakirə edilərək qəbul olunmuşdur. Türk Şurasına üzv dövlətlərin diasporla iş üzrə nazirlik və qurum rəhbərlərinin II görüşünün Türkiyənin ev sahibliyi ilə bu ilin aprel-may ayları ərzində

keçirilməsi qərara alınmışdır. Tərəflər arasında üzv dövlətlərə qarşı qarayaxma, mənfi meyillərə qarşı xalqların arasındakı birliyi, xaricdə yaşayan vətəndaşlarımızın arasındakı əlaqələri gücləndirmək və ortaq dəyərlərimizlə bağlı maarifləndirmə aparılması məqsədi ilə TDƏŞ-ə üzv ölkələrin diaspor təşkilatları rəhbərlərinin II Forumunun 2018-ci ilin sonu 2019-cu ilin əvvəlində Türkiyədə keçirilməsi ilə bağlı razılıq əldə olunmuşdur.

Toplantı çərçivəsində Türkdilli diasporlar arasında əməkdaşlıq və koordinasiyanın inkişaf etdirilməsi məqsədilə Azərbaycan tərəfinin təcrübəsindən istifadə edərək üzv dövlətlərin türkdilli diasporların məskunlaşma coğrafiyasına uyğun olaraq "Diaspor Atlasının" hazırlanması qərara alınmışdır.

II rüb üzrə:

- Mayın 6-da Varşavada Polşanın Sosial Siyasət Nazirliyində Avropa Azərbaycanlıları Konqresi (AAK) və Polşada Azərbaycanlı Gəncləri Şurasının (PAGŞ) təşkilatçılığı ilə qitənin müxtəlif ölkələrindən gələn azərbaycanlılarla görüş keçirilmişdir. Nazirliyin Miqrasiya Departamentinin rəhbəri Maqdalena Svekley ilə görüşdə AAK prezidenti Sahil Qasimov, PAGŞ sədri Nail Əhməd, AAK vitse prezidentləri - Alman-Azərbaycan Mədəniyyəti cəmiyyətinin sədri Yaşar Niftəliyev, Birləşmiş Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Rövşən Tağıyev, AAK üzvləri - Finlandiya-Azərbaycan Assosiasiyasının həmsədrləri Vasif Muradlı və Arzu Muradlı, Benilüks Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Elsevər Məmmədov, İsveçrədə Azərbaycanın Dostları Birliyinin sədri Arzu Əliyeva iştirak etmişlər. Nazirlik rəsmisi Polşadan Azərbaycana gələn turistlərin sayının artdığını da bildirmişdir. O qeyd etmişdir ki, buna səbəb Azərbaycanın tətbiq etdiyi elektron viza sistemi olmuşdur. Görüşdə M. Svekleyə ermənilər tərəfindən törədilən Xocalı soyqırımından bəhs edən video və çap materialları təqdim olunmuşdur. Görüş qarşılıqlı təkliflərin müzakirəsi ilə davam etmişdir.

- 23-27 may 2018-ci il tarixlərində Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Muradovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Türkiyə Respublikasında işgüzar səfərdə olmuşdur. Nümayəndə heyəti əvvəlcə Ankaradakı Heydər Əliyev parkını ziyarət edərək, ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri düzmüş, xatirəsini ehtiramla yad etmişlər.

- 23 may tarixində Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Muradovun Türkiyə Respublikası Prezidentinin Baş müşaviri Yalçın Topçu ilə görüşmüşdür. Görüşdə ölkə arasındakı əlaqələrinin çox şaxəli və strateji səviyyədə olduğunu qeyd olunmuş, eyni zamanda bu gün türk dünyasının birləşməsinə böyük ehtiyac olduğu və ortaq problemlərimizin həlli və məqsədlərimizin reallaşdırılması istiqamətində birgə çıxış etməyin vacibliyi vurğulanmışdır. Mayın 23-də daha bir görüş isə Türkiyə Böyük Millət Məclisinin spikeri İsmayıl Qəhrəmanlı olmuşdur. Türkiyə Böyük Millət Məclisinin inzibati binasında baş tutan görüşdə spiker İsmayıl Qəhrəmanlı Fuad Muradovla bir çox məsələlərlə bağlı fikir mübadiləsi aparmışdır. F. Muradov Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilən işlərin iki ölkənin gələcəyi üçün böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulamışdır. F. Muradov xalqlarımız arasında sülh və dostluq körpülərinin olduğunu bildirərək, bu körpülərin təməlinin Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən atıldığını bir daha qeyd etmişdir. Sonda F. Muradov tərəfindən İ. Qəhrəmana ingilis dilində nəşr edilmiş "Qarabağ" kitabı təqdim edilmişdir. Görüşdə Azərbaycanın Türkiyə Respublikasındakı səfiri Xəzər İbrahim və Səfirliyin əməkdaşları, Türkiyə və Azərbaycan KİV təmsilçiləri iştirak etmişlər. Qeyd edək ki, görüş Türkiyə mediasında geniş işıqlandırılmışdır.

- Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Muradov Türk Əməkdaşlıq və Koordinasiya Agentliyinin (TİKA) sədri Sərdar Çam arasında 23 may tarixində keçirilən

görüşdə Azərbaycan və Türkiyə diasporlarının fəaliyyəti, o cümlədən iki qurum arasında əməkdaşlıq imkanları ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

- 12-17 iyun tarixlərində Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Muradovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Gürcüstana səfər etmişdir. Səfər müddətində F. Muradov Gürcüstan Patriarxı II İlya, Xarici işlər naziri Mixeil Canelidze, Mədəniyyət və idman naziri Mixail Giorqadze, Dini Məsələlər üzrə Dövlət Agentliyinin sədri Zaza Vaşakmadze, Təhsil və elm naziri Mixail Çxenkeli, Gürcüstan Parlamentinin vitse-spikeri Zviad Dzidziquri (görüşdə azərbaycanlı deputatlar Savalan Mirzəyev, Ruslan Hacıyev və Mahir Dərziyev də iştirak etmişdir) və Barışıq və vətəndaş bərabərliyi naziri Ketevan Tsixelaşvili, həmçinin azərbaycanlıların kompakt yaşadığı Gürcüstanın Kvemo Kartli bölgəsinin qubernatoru Qriqol Nemsadze ilə rəsmi görüşlər keçirmişdir. Bu görüşlərdə Azərbaycan-Gürcüstan münasibətlərinin yüksək səviyyədə olması qeyd olunmaqla yanaşı, F.Muradov tərəfindən Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlıların müxtəlif problemləri ilə bağlı müzakirələr də aparılmışdır.

Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması və cəmiyyətə inteqrasiyası sahəsində

2018-ci ilin 6 ayı ərzində xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların, xüsusilə gənclərin diaspor quruculuğu işinə cəlb olunması, ictimai-siyasi fəallığının artırılması, tarixi Vətənlə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi məqsədilə müxtəlif formatlı 27 tədbir həyata keçirilmişdir. Konkret tədbirlərin bir neçəsi haqqında informasiya aşağıda verilmişdir:

I rüb üzrə:

- 16 yanvar 2018-ci il tarixində Daşkənddə Özbəkistandakı Respublika Azərbaycan Milli Mədəniyyət Mərkəzinin (RAMMM) hesabat-seçki konfransı keçirilmişdir. Tədbirdə RAMMM-nin rəhbərləri, Səmərqənd, Buxara, Nəvai, Sırdərya və Daşkənd vilayətlərindəki Azərbaycan mədəniyyət mərkəzləri, həmçinin Daşkənd şəhər Mədəniyyət Mərkəzindən seçilən nümayəndələr, diasporumuzun üzvləri iştirak etmişlər. Sonra səsvermə yolu ilə RAMMM-in 21 nəfərdən ibarət idarə heyəti seçilmişdir. Həmin gün yeni seçilən idarə heyətinin ilk iclası da keçirilmişdir. Səsvermə yolu ilə Firdovsi Hüseynov RAMMM-nin sədri, Mobil Məmmədov birinci, Xasay Abdullayev ikinci müavin, Camal Əliyev icraçı direktor seçiliblər. İclasdan sonra konfrans geniş tərkibdə davam etmişdir.

- Fevralın 28-də Türkiyənin İstanbul şəhərində Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin (AAK) toplantısı keçirilmişdir. Toplantıda Türkiyə də daxil olmaqla Cənub-Şərqi Avropa ölkələrində azərbaycanlıların fəaliyyəti ilə bağlı yeni planlar müzakirə olunmuşdur. AAK-ın prezidenti Sahil Qasimov və İSTAD rəhbəri Səfər Karakoyunlu AAK-ın fevralda baş tutacaq növbədənənar qurultayına hazırlığı da müzakirə etmişlər. Türkiyəli diaspor fəalları, o cümlədən Səfər Karakoyunlu son bir ildə AAK-ın ciddi fəallığını, iri layihələrə start verdiyini vurğulamış, bunun onlarla birgə planların reallaşması üçün ciddi stimol olacağını bildirmişdir. Daha sonra Türkiyə, Cənub-Şərqi Avropa ölkələri üzrə azərbaycanlıların fəaliyyəti geniş müzakirə olunmuş, yeni layihələrlə bağlı birgə plan barədə qərarlar qəbul edilmişdir. Yaxın aylarda İSTAD-ın ev sahibliyi ilə AAK-ın İstanbul forumunun keçirilməsi barədə də qərar qəbul olunmuşdur. Sonda İSTAD rəhbəri Səfər Karakoyunlu Sahil Qasimova Türkiyə diasporu adından fəxri nişan təqdim etmişdir.

II rüb üzrə:

- 2018-ci ilin birinci yarımili ərzində azərbaycanlılarının yaşadıkları ölkənin cəmiyyətinə inteqrasiyası, seçkili orqanlarda təmsil olunması, ümumilikdə isə ictimai-siyasi fəallığının artırılması sahəsində mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir.

- 6 fevral tarixində Rusiyanın Arxangelsk vilayətində Azərbaycan diasporunun idarə heyətinin sədri Tərlan Qasım oğlu Qasimov Arxangelsk şəhərində məscidin tikintisində göstərdiyi fəallığı görə Rusiya Müftilər Şurasının rəhbəri Ravil Qaynutdin tərəfindən medalla təltif edilmişdir. Rusiya Müftilər Şurasının rəhbəri Ravil Qaynutdinin imzaladığı sənəddə Tərlan Qasimovun İslam prinsiplərinə sadıqlığına, mehriban qonşuluğa, sülhə, yaradıcılığa, millətlərarası və dinlərarası həmrəyliyin yaradılması üçün göstərdiyi aktiv fəaliyyətinə və tarixi Arxangelsk məscidinin yenidənqurmasına verdiyi töhfələrə görə Rusiya müsəlmanları medalı ilə təltif edildiyi yazılmışdır.

- Mayın 4-də ABŞ-ın paytaxtında "Culturified" Fondunun təşkilatçılığı ilə keçirilən Beynəlxalq Uşaq Festivalında Azərbaycan bu il ilk dəfə olaraq iştirak etmişdir. Qeyd edək ki, ABŞ-ın əsas mədəni və iqtisadi tədbirlərinin keçirildiyi məkan olan Ronald Reyqan Beynəlxalq Ticarət Mərkəzində keçirilən festivala Vaşinqton şəhərinin sakinləri, o cümlədən ABŞ-ın müxtəlif ştatlarından gələn insanlar qatılmışdır. Azərbaycan festivalda ABŞ-ın Bruklin (Nyu-York) şəhərində fəaliyyət göstərən My Way mərkəzinin Qafqaz Ritm (My Way Center Rhythms of Caucasus NYC) adlı uşaq rəqs qrupu ilə təmsil olunmuşdur. Festivalı açıq elan edən "Culturified" Fondunun prezidenti Mele Melton ictimaiyyət üçün açıq olan tədbirin əsas məqsədinin müxtəlif ölkələrin coğrafiyası, zəngin mədəni irsi, onların adət-ənənələrinin öyrənilməsindən ibarət olduğunu qeyd etmişdir. Qafqaz Ritm rəqs qrupunun ifasında təqdim olunmuş "Azərbaycan", "Yallı" və "Salam" rəqsləri izləyicilər tərəfindən xüsusi maraqla qarşılanmış, sürəkli alqışlarla təqdir olunmuşdur. Festivalda Azərbaycanla yanaşı Anqola, İsveç, Boliviya, Türkiyə, Dominikan, Misir, Salvador, Misir, Haiti. İndoneziya, Keniya, Litva, Monqolustan, Panama, Filippin, Qatar, Ruanda, Səudiyyə Ərəbistanı, Sudan, və Uruqvaydan nümayəndələr iştirak etmişdir.

- Mayın 18-dən 20-nə qədər Yunanıstanın Saloniki Şəhər Limanında 6-cı Multilinqualizm Beynəlxalq Dil festivalı keçirilmişdir. "QALA" Yunanıstan-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyəti Azərbaycan dilinin təqdimatını keçirmişdir. Festival iştirakçıları Azərbaycan dilinin əlifbası ilə tanış olmuş, Azərbaycan dilində sözlər yazmaq, oxumaq və tələffüz etmək imkanı qazanmışlar. Bununla yanaşı, Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin 100 illiyi münasibətilə tarixi abidələrimiz, Azərbaycanın görməli yerləri ilə bağlı maraqlı məlumatlar verilmişdir. Mərasimdə geniş auditoriya qarşısında Azərbaycan dilində uşaq şeirləri və Azərbaycan şairi Səməd Vurğunun "Azərbaycan" şeiri səsləndirilmişdir. Saloniki şəhərinin İcra Başçısı Cənab Yannis Butaris, İcra Başçısının Təhsil və İdman üzrə Müavini cənab Aleksandros Barbunakis və alim Aryiru Mumdidu Beynəlxalq Dil Festivalında Azərbaycan stendini ziyarət etmiş və xatirə şəkilləri çəkilmişdir.

- 12-17 iyun tarixlərində Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Muradovun Gürcüstana səfəri çərçivəsində bu ölkədə yaşayan azərbaycanlı icma nümayəndələri, Gürcüstan Azərbaycanlıları Ağsaqqallar Şurasının üzvləri və Gürcüstanın azərbaycanlı ziyalıları, Gürcüstan vətəndaşı olan azərbaycanlı tələbələr, Azərbaycanın Gürcüstandakı İş Adamları Birliyi üzvləri, gürcü millətindən olan ayrı-ayrı ziyalılar ilə də görüşlər keçirilmiş, AR DİDK-nın adından Marneuli şəhərində 230 nəfər azərbaycanlının iştirak etdiyi iftar süfrəsi açılmışdır. Gürcüstandakı azərbaycanlı icma nümayəndələri ilə görüşlərdə F.Muradov onları vahid bir təşkilat ətrafında birləşməyə çağırılmışdır. Həmçinin səfər zamanı F.Muradov Gürcüstandakı azərbaycanlı icmasına

aid teatr, muzey, məscidlər və digər mədəniyyət ocaqlarını da ziyarət etmişdir. Səfər müddətində F.Muradov tərəfindən müxtəlif sahələrdə uğur qazanmış gənclərə, o cümlədən tələbələrə “noutbook”lar, Gürcüstanın Azərbaycanlı Əlillər Cəmiyyətinə əlil arabaları hədiyyə edilmişdir. Eyni zamanda, səfər dövründə F.Muradov Bolnisi və Qardabani rayonlarının rəhbərliyinə Heydər Əliyev Fondunun hədiyyəsi olan təcili tibbi yardım avtomobillərini (hər rayona bir avtomobil) də təqdim etmişdir.

* * *

Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Xartiyasına və Dünya Azərbaycanlılarının IV qurultayının Qətnaməsində əksini tapmış, həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası rəhbərinin 2016-cı il 27 iyun tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Dünya Azərbaycanlılarının IV qurultayından irəli gələn vəzifələrə dair Tədbirlər Planı”na uyğun olaraq Azərbaycan diaspor təşkilatlarının fəaliyyətinin koordinasiyası və ölkə həqiqətlərinin təbliğində müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi, xaricdəki azərbaycanlıların inteqrasiyasının sürətləndirilməsi, digər xalqların diasporları ilə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, türk dünyasının birliyi ideyalarının yayılması və həyata keçirilməsi, lobbı quruculuğu, gənclərin diaspor quruculuğu işinə yaxından cəlb edilməsi və erməni diasporunun ölkəmizə qarşı anti-təbliğat kompaniyalarının qarşısının effektiv şəkildə alınması Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin 2019-2022-ci illər üzrə fəaliyyətinin prioritetlərini təşkil edəcəkdir.